

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A Művelődési Társulatnál:	
Éves díj	10 kor.
Háromhónapos díj	4 "
Kézen át: kassza mellett:	
Éves díj	20 kor.
Háromhónapos díj	8 "
Világos postán külföldre:	
Éves díj	24 kor.
Háromhónapos díj	9 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és a hét utáni napok kivételével.

Alapítvány és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 8.

A szerkesztőség kizárólag visszajáró vagy megrendelésre nem vállal közzétételt.

Hirdetések és hirdetések a kiadóhivatalban intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD márcz 9

Három egyetemi tanár.

A magyar papságnak három kiváló tagját egyszerre nevezte ki a király budapesti egyetemi rendes tanárnak. Mind a három ritka alapos képzettségű, igazi nagy tudományu, sőt genialis ember, kik a tudományos téren hervadhatatlan érdemeket szereztek s előkelő nevet vívtak ki maguknak; mind a három becsületére, diszére válnék a művelt külföld bármely egyetemének vagy akadémiajának.

Dr. Kiss János évek óta tanár már az egyetemen, a keresztény bölcselet tanára, de a tanszék még nem volt rendszerezve, most lett ő is rendes tanár. Irodalmi munkásságát méltányolni nincs elegendő tér egy napilap hasábjain, elég legyen felemlíteni, hogy 19 esztendeje szerkeszti és tartja fenn a maga erejéből az egyetlen magyar filozófiai közlönyt a *Bölcseleti Folyóiratot*; alapítója és alelnöke az *Aquinói sz. Tamásról* nevezett bölcseleti társaságnak, alelnöke a kath. írók és hírlapírók *Országos Pázmány-egyletének*, tíz évig igazgatója volt a Szent István társulatnak, vezető szelleme minden kath. irodalmi mozgalomnak, aki külföldön és a nemzetközi tudományos kongresszusokon méltóan képviselte a magyar kath. tudományosságot.

Dr. Prohászka Ottokárnak tüneményszerű szónoki talentumát, bámulatos olvasottságát, eredetiségét, ötletességét, klasz-

szikus műveltségét és genialitását ismerik az ország minden zugában. Az országos kath. nagygyűléseknek az ő neve a legfőbb vonzereje és szerencsés az a kör, amely őt előadásra megnyerheti. Irodalmi műveit: *Isten és a világ*, *Föld és ég*, *Két világnézet* stb. a liberális sajtó is magasztalja és őt tekinti a reform-katholicizmus magyarországi képviselőjének. Munkáiban, szónoklataiban sokszor merész ugyan, de igazi orthodox hitű tudós, aki távol áll a külföldi felületes mozgalmaktól. Eddig az esztergomi szemináriumnak volt dogmatika tanára és lelkiigazgatója, — őszintén örvendünk s a magyar tudományosság nagy nyereségének tekintjük, hogy most az egyetemre került.

Legközelebb áll hozzánk a harmadik: Dr. Karácsonyi János, eddig bihar-püspöki-esperes-plebános, aki irodalmi működés és tudományos érdemek tekintetében méltán versenyez új társaival.

A magyar történetírásnak — *Fraknóin* kívül — alig van hivatottabb, termékenyebb és szerencsésebb kezű művelője, mint ő. Már kispap korában elnyerte társai elől a pályadíjakat történeti értekezéseivel s ezek közül egyik-másik (p. az *Aradi prépostság*) már irodalmi értékű volt. Doktori értekezése, *Magyarország és a nyugati nagy egyházszakadás*, pompás egyháztörténeti monografia. *Szent Gellért* életével az Ipolyi-díjat nyerte el. *Szt. István király oklevelei és a Sylvester bulla* című könyve, melyet az akadémia adott ki,

uttörő a magyar diplomatikában. *Békésmegye monografiája* legsikerültebb az összes magyar megyék és városok monografiái közt. Legnagyobb műve, melylyel az akadémia pályadíját vitte el, az *Arpád-kori családok története*, — legutóbb megjelent munkája pedig a *Várad-i regestrum* kiadása, melylyel nagy szolgálatot tett történetünk kutatóinak. Ismételten dolgozott a *vatikáni* levéltárban s a *Monumenta Vaticaná-k* két kötetéhez ő hordta össze az anyagot; valamint nagy része volt a *Monumenta reformationis* eddig megjelent munkálataiban. Mindez korántsem meríti ki az ő irodalmi munkásságát. Csaknem negyedszázad óta munkása a hazai történetírásnak, azóta alig jelent meg ide vonatkozó tudományos folyóiratainknak (*Századok*, *Turul* stb.) évfolyama az ő munkája, értekezése nélkül. Levelező tagja a *Magy. Tud. Akadémiának*, alelnöke a *Biharmegyei régészeti és történeti egyletnek* stb.

Bámulatos emlékező tehetsége van, melynek történeti kutatásaiban sok hasznát veszi; judiciuma, ítélőképessége előtt pedig meghajolnak a magyar történetírók s Arpád-kori dolgokban mint igazi tekintélyt ismerik el.

Nem csuda, hogy ilyen irodalmi működés után a budapesti egyetem mikor megüresedett (*Rapais* kanonoki kinevezetével) az *egyháztörténeti* tanszék, még pályázatot sem hirdetett, hanem egyenesen meghívta ezt az érdemes tudóst. Kinevezetése elviszi őt egyházmegyénkől, de hisz-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

Párisból Japánba.*

— Utóirat. —

IV. Ázsia határáról Irkutsk-ig.

Junius 9. Reggel 8 órakor a vonat 20 percre megállt *Petropavloszk* állomáson. Itt kezdünk belemélyedni a szibériai pusztába. Egyéb növényt nem látni, mint satnya nyírfát és silány fűvet. Emberi lakást és nyáját keveset látni ezen a homokos területen.

Délután félőtkor robogtunk át a széles *Irtis* folyón; a vashidnak 6 íve van. Nagy kanyarulathoz kerül a vasut *Omszk* állomásra. A város néhány kilométer távolságra esik balra.

Junius 10. A vidék jellege nem változott; a szomjas, homokos pusztát kiszáradt mocsarak szakítják meg helyenkint.

Délután kettőkor érünk az *Ob* folyó partjára;

* A *Kath. Hittérjesztés* Lapjai márcziusi füzetéből.

hosszú vashidon át jutunk a másik parton levő állomásra. Estére valamivel termékenyebb vidéken haladunk; virágos zöld halmok bukkannak elő; az erdőből hallani a kakukot. Éjjel 11-kor *Taiga* elé érünk.

Junius 11. Reggel félőtkor megáll a vonat *Mariinszk* előtt. A vidék egyre termékenyebb; a zöld és tömött fűvet piros, sárga és kék virágok tarkázzák.

Minden állomáson leszállnak az utasok mezei virágokat szedni; jómagam ilyenkor rovarokat gyűjtök, hiszen utlevelem is rovargyűjtő természetvizsgálónak minősít. Indulás előtt 5 perccel csöngetnek, mire az utasok az állomás felé tartanak; egy perccel az indulás előtt megint csöngetnek beszállásra. Lekésők minden állomáson akadnak; ilyenek aztán futnak a vonaton után és úgy ugranak föl; a dolog nem veszedelmes, mert a vonatok oly lassan mennek, hogy jó futó sokáig bírna mellettük szaladni. Véleményem szerint a szibériai vonatok lassúságának az az oka, hogy a vonal-test alépitménye gyöngye. Nem is lehet erős futó-homok talajon,

kő pedig Szibériában nincs az *Ural* és *Irkutsk* között. Azt is vettem észre, hogy a sinek gyöngék; most kezdik szakaszonként erősebbekkel kicserelni. Minden arra vall, hogy ezt a vasutat hamarjában építették, a pénzzel pedig gazdálkodtak. Ha Franciaország még többet is ad kölcsön, néhány év alatt olyan karba hozhatják a vasutat, hogy a vonatok gyorsabban mehetnek. Az *Ural* hegységben több alagutat is kell még törni. Vashidon átmenvén egy folyón, délen *Atsinszk* előtt vagyunk.

Este 8-kor értünk *Krasnojarszk* állomásra; a közel városban mintha villanyvilágítás volna.

Meg kell itt jegyeznem, hogy egész Szibériában a pétervári idő szerint közlekednek a vonatok; ebből az a furcsaság támad, hogy őtkor már éjjel van, a nap pedig tizkor kel.

Mindjárt az állomáson kívül átkeltünk a *Jenisszej* folyón; a vashid itt hosszabb és magasabb, mint a többi volt. Junius 11-én igen sok rovarot gyűjtöttem.

Junius 12. Mióta Moszkvát elhagytuk, folyvást szép időnk volt; nem fáztunk, meleg-

A Schön Illés-féle rövidáru üzletet

mai naptól kezdve *Birói árverésen* megvettem és azt rövid idő alatt minden elfogadható árral végleg kiárusítom. Ugymint, női- és férfi-divat cikkek. Szabó kellékek és kézi-

munka különlegességek, kérem a mélyen tisztelt vevőközönség bevásárlásait nálam azonnal, míg készletem tart.

Tisztelettel

Lichtman Dávid

Fő utca.

Bér-bazár épület

szük, hogy az egyetemen is díszére lesz a magyar tudományosságának és dicsőségére egyházmegyénknek.

Oszinte örömmel üdvözljük e három egyetemi tanári kinevezését, melyet ma irt alá a király; — igazi érdemeknek elismerése az s a magyar tudomány előmozdítása sarjad abból. *Dr. V. Gy.*

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, márcz. 9.

A keret: az teljesen megfelel a várakozásoknak.

Minden hely zsúfolásig telve, az utolsó padsorokban rég nem látott mezei hadak vonultak fel, hogy itt legyenek a nagy összecsapásnál. A karzatokon pedig a sokszor emlegetett varrótú sem birna már elhelyezkedni.

A hangulat a lehető határig feszült. Minden exponáltabb politikust megélt a pártja, a baloldalon *Barabás* Bélának s *Ugron* Gábornak, a kormánypárton persze *Tisza* Istvának zeng az éljen. Megélték *Heltai* Ferenczet is, aki most jött haza a külföldi utjából.

Khuen-Héderváry grófot persze, aki most foglalta el először a miniszteri széket, megélték a jobboldalon is, a balon is. Persze, mindentűn más kép hangzott az üdvözlés.

Elnök: *Perczel* Dezső.

Hertelendy László jegyző felolvassa a jegyzőkönyvet, melynek olvasása alatt a kormánypártiak sűrű tömegekben bevonulnak.

Kiáltások az ellenzéken: Nem halljuk! Várjon, míg a méhraj letelepszik.

Elnök csöngtet. Zaj elül. *Hertelendy* folytatja, majd belép *Lukács* László pénzügyminiszter, odalép *Khuen-Héderváry* Károly grófhhoz és kezét fog vele, szívélyesen üdvözlöve.

ség sem tikkasztott, a lassan menő vonat pedig alig vert föl port. Ma szakad az eső, a levegő pedig nagyon lehült.

Félhétkor *Kanszék* állomáson megyünk át. Az ég kitisztult, a nap fölragyog. A vidék mezőség vagy erdő. Az utasok az étkezőben hegedű és zongora hangversenyt rögtönöztek.

Junius 13. A vidék folyvást regényes. Egyik állomáson egy elégett vonat mellett haladunk el. A kocsiokból csak szenesedett deszkák maradtak; némelyikből csak a kerekek és a kapcsoló láncok vannak meg. A gépet és szerkocsit is nagyon megrongálta a tűz. Valamivel tovább a vonalon elégett a fahid; mellette ideiglenes hidat vertek, hogy a közlekedés meg ne akadjon. A szibériai vonalon gyakoriak a tüzesetek, mert a gépet fával fűtik; a kéményből gyakran akkora szikrák röpülnek ki, hogy meggyulad tőlök a száraz fa. A bajnok elejét úgy iparkodnak venni, hogy az állomások és hidakon vizet tartanak készen; mikor vonat megy át, minden hidnál vigyáz egy ember. A vonaton is van viz minden kocsinak a tetején.

Főlemlitek itt egy esetet, melyhez hasonló többször volt alkalom észlelni; főlemlitem

Az ellenzék gonyos éljenzés és tapsban tör ki.

Kubik Béla: Kifogásolja a jegyzőkönyvnek *Hertelendy* által történt felolvasását, mivel az ugyszólván ledaráltatott a nélkül, hogy bárki is megérthette volna. A házszabályok azért írják elő a jegyzőkönyv felolvasását, hogy azt mindenki megérthesse s így alkalmuk lehessen arra a képviselőknek, hogy észrevételeiket megtehessek. Az elnöknek kötelessége a Házban csöndet csinálni, hogy a zaj megszűnése után a felolvasandó jegyzőkönyv meg legyen érthető.

Elnök: Az a megjegyzése *Kubik* szavaira, hogy eszük hiányában, melyek rendelkezéseire nem állanak csak csöngéssel és rendreutasítással lehet képes a rend helyreállítására, amit ő mindenkor megtesz, mikor arra szükség van.

Várady Károly: Minden tekintetben csatlakozik *Kubik*hoz. De néki még az a megjegyzése is van, hogy a napló reá nézve tegnapi tévedést tartalmaz.

Elnök: A tévedés ez irányban kiigazított. Felhívja ezek után a Házat, nyilvánítsa a jegyzőkönyvet hitelesítettnek.

Megtörténik.

Tisza István gróf miniszterelnök szólásra jelentkezett.

Bazáth Ferencz: Halljuk a hóhér munkát! (Nagy zaj a jobbon.)

Felkiáltások jobbról: Méregkeverő!

Tisza beszéde.

Tisza István gróf miniszterelnök bejelenti, hogy a törvény és a házszabályok értelmében vissza fogja vonni a Ház előtt levő törvényjavaslatokat, mihamint elfogadja a Ház a most tárgyalandó indítványt, amelyben két sajtóhibát is korrigál. Elfogadásra ajánlja indítványát teljes objektivitással.

Bartha Miklós: Ahogy szokta!

Tisza István gróf megemlíti, hogy indítványának térbeli és időbeli korlátai vannak; csak bizonyos javaslatokra szól az indítvány és bizonyos időre. Az elintézendő javaslatok olyanok, hogy el nem intézése miatt van felforgatva állami életünk. A törvénytelen helyzet megszüntetését a Háznak csaknem minden tagja kívánta és sürgette. Oly javaslatokról van szó, amelyeknek el nem intézése miatt pártkülömbőség nélkül mindenki kesergett. Ezek a javaslatok valami hosszú elvi vitát már nem igényel-

pedig annak bizonyítékául, hogy az oroszok keveset törődnek otthon az előkelő viselkedés szabályaival. Amint ma ebédelek az étkezőben, belép egy katonatisztnak látszó előkelő ur. Rendel ebédet és leül mellém. Mert a pincér várakoztatja, előveszi a fűsüt és a szemközt lógó tükörben nézve magát annak rendje és módja szerint megfűsülködik. Úgy vettem észre, hogy csak egymagam ütöttem meg a dolgon, sőt a hölgyek sem orrolták meg a szokatlan viselkedést.

Este hatkor érkezünk *Irkutszék*-ba. Sötét az éj, szakad az eső.

Az utasok mind kiszállnak, mert a szibériai gyorsvonat csak ideig közlekedik.

Nagy zavarban vagyok. A város kissé távolabb fekszik. A sötétség mindkét szemérem vak. Mit csináljak?

Nem itéltem jónak az állomás valamelyik padján megvárni; beleszólna a dologba a rendőrség, valamelyik gonosztevő pedig leszúrhatna. Okvetlenül szállást kellett szereznem. A többi utast követve elhagytam az állomást; mások bérkocsira szálltak, én is fölrokodtam egyre. A kocsi megszóllított; nem értettem

nek, a velük kapcsolatos összes kérdéseket már megvitattuk hónapokon át s így nincs értelme annak, hogy a javaslatokról még most se döntsön a Ház. Az e célra szolgáló statáriális intézkedések csak kivételesek és más megítélés alá esnek, mint az általános házszabályrevízió. Nem lehet hasznosabb precedenst alkotni, mint ha most kivételes rendszabályokkal megmentjük az ország érdekeit. (Zaj a baloldalon.) Az ők visszaélései csak a szabadság ellenségeinek malmára hajtják a vizet.

Felkiáltások balról: Még ő beszél a szabadságról! (Nagy zaj.)

Tisza István gróf: Könnyelműen kockázta tett és meghuzelt politikai életünk érdekében *okvetlenül szükséges a végleges házszabályrevízió is*, hogy jó hírünket visszazserezzük és tiszta nemzeti politikát folytassunk. (Zaj.) Minden lehetséges garanciát hajlandó megadni azzal, hogy a végleges revízió a szükséges határokat túl nem lép. (Nagy zaj a bal- és szélsőbalon.)

Kaas Ivor báró: Nem hiszük!

Pozsgay Miklós: Az iparbanknál is csak garanciát adott, de mást nem!

Gróf Károlyi György: Pozsgayval csak nem áll szóba gróf *Tisza* István!

Kecskeméthy Ferencz: Arra a sorsra jut-talja az országot is!

Tisza István gróf: Az iparbank neki anyagi veszteséget okozott...

Felkiáltások balról: Hisszük! (Óriási zaj jobbról.)

Tisza István gróf: Szomorú, hogy buzgó tevékenysége a bankra kárral járt...

Felkiáltások balról: Ugy lesz az országgal is! (Nagy zaj.)

Tisza István gróf: Minden tisztességes embernek egy véleménye van azokról, akik burkolt vádakkal állanak elő! (Zajos helyeslés jobbról.)

Pozsgay Miklós: Elég nyíltan beszéltem, álljon szembe! (Nagy zaj.)

Kubinyi Géza: Viseljék magukat tisztességesen! (Nagy zaj balról.)

Tisza István gróf: Az ily fegyverek használata az ügyek gyengességét bizonyítja. (Zaj.) Igyekezett magában az indítványban garanciát nyújtani abban az irányban, hogy a végleges revízió a szólásszabadságot sem korlátozza. Sem a szólásszabadságot, sem a nagy parlamenti vitákat nem akarja megnyirbálni, ezt nem is akarja, nem is lehetséges!...

Kaas Ivor báró: Mert nem engedjük!

ugyan, de bizonyosan azt kérdezte, hova vigyen? Az egyetlen *hótel* szót mondtam neki. Beszélte többet is, de tőlem csak a *hótel* szót hallotta.

Lovai közbe vágott; nyilsebesen mentünk bele a sötétségbe; nem láttam semmit, de a zökkenéseket éreztem. Az eső szakad, esernyőm pedig már nincs.

Félóra mulva csinos vendéglő előtt álltunk. A homlokzaton olvasom a villanyvilágított *Hôtel Metropolitaine* fölirást. Kérdem a kocsiat, hogy mit fizetek? Nem értett, csak gondolta, hogy mit kérdezek; én is megértettem, hogy egy rubelt kap.

Kifizetvén a kocsiat, belépek. A vendéglőt építik vagy bontják, mert a folyosók teli vannak téglák, deszkák és állványokkal. Kérülvén elő nagysokára pincér is, elveszi podgyaszomat és szobát nyit. Enni nem kérek, hanem lefekszem, mert fáradt vagyok. El nem alhattam, mert szobám fölött zakatol a villanyosságot fejlesztő gép, a szomszédban pedig kőművesek ajtót vagy ablakokat raknak be. A nyers vállalatnak büze oly kiállhatatlan, hogy kinyitom

A legjobban ajánlható az úri közönségnek ruha-beszerzésre

MITTELLER EDE Nagyvárad, Fő-utca.

angol divat férfiszabó-czég

(Uri Casino-épület).

TELEFON 520.

Szövetek méterenként nálam a legolcsóbb gyári árban szerezhetők be

mely angol szövetekből a legújabb szabás szerint a legszebb kivitelben készít *férfi-öltönyöket*, s minden e szakba vágó ruh neműeket. — Női costümeke valódi angol SZÖVETEK nagy választékban.

Tisza István gróf: Mert az érdemleges vitákra meze a klotürt nem tervezzük. Konkrét javaslattal most nem állhat elő. Hevenyszeve nem lehet ilyen munkát végezni. **Nem gondol pártközi egyezésre,** de azt kívánja, hogy a parlament minden komoly eleme hozzájáruljon a revízióhoz.

Horváth Gyula: Ezt a hülyéknek magyarázhatja.

Tisza István gróf: **Esetleg koncessziókat is tesz** azoknak az ellenzéki politikusoknak, a kiknek véleményét meg fogja hallgatni. Minden más parlamentben, minden képviselőt áthat az a tudat, hogy ő rá is rá van bízva a parlament becsületének és tekintélyének megőrzése. A demokráciának a parlamentbe való bevonulása mindenütt azt eredményezte, hogy akadtak emberek, akik magát a parlamentet is diskreditálni akarták. Mindenütt attól függött a parlament jövője, hogy birtak-e szakítani a tradíciókkal s a megváltozott viszonyokhoz képest birtak-e új házszabályokat alkotni? **Meg kell növelni** ily körülmények között **a többség és az elnök erejét,** mert különben csődbe jut az alkotmányosság.

Azt mondják, hogy Magyarország több tekintetben kivételes helyzetben van, ezt elismeri és teljesen honorálja, de ha az új házszabály az ő eszméi szerint készül el, akkor is **kizárja a klotürt** s megkülönbözteti a magyar országgyűlést minden más parlamentől. De hogy Magyarország különleges helyzetben van, arról e ház egy tagjának sem kellene beszélni, mert e kivételes helyzetből kötelességes is származnak. Éppen ezért a parlament tekintélyének megőrzése sehol sem olyan nagy veszedelem, mint éppen Magyarországon. Aki ennek az országnak fejlődését a múlt évben megfigyelte, lehetetlen, hogy elborult lélekkel ne látta volna azt, hogy a magyar parlament lejtőre jutott, szívesen a súlydát, s olyan tévutakra jutott, ahol a nemzet nagy ügye helyett elcsépelet témákat örölt. A nagy alkotásokra szánt időt és erőt házszabályvitákra és zárt ülésekre pazarolták. Ez a meggyőződés volt az, amely miatt már **öt évvel ezelőtt is segíteni akart a bajon;** akkor vereséget szenvedett s oly férfiu került a kormányra **Szell Kalmán** személyében, akit az egész ellenzék kedvelt s aki azt akarta megmutatni, hogy erősebb rendszabályok nélkül

rábeszélésekkel is tud kormányozni. Mi volt ennek a vállalkozásnak az eredménye?

Felkiáltások a baloldalon: Hogy ön megbuktatta!

Szellt támadja.

Tisza István gróf: Az volt az eredmény, hogy **négy évi kormányzása teljesen meddőnek** bizonyult, leszámítva a kiegyezést, amelyet a parlamenten kívül alkotott meg s a parlamentben nem tárgyalhatott. (Nagy zaj balról.)

Felkiáltások balról: Eljen Darányi! Eljen Lácq! Halljuk a visszaszívást! Lapszus volt! Eljen Wlassics!

Tisza István gróf: Ezt a nagy lármát megmagyarázta az, hogy önöknek igen sokat használta, ha a szabadelvűpártban bárminő megbasonlás támadna.

Rákosi Viktor: Meddő volt a viczinális-táknak.

Tisza István gróf: Kérdezzék meg Szellt, hogy ő meg van-e elégedve működésének eredményeivel? (Nagy zaj.) Gondolják meg, hogy a parlament lejárata sokkal veszélyesebb, mint bárminő abszolútisztikus merénylet.

Lengyel Zoltán: Szeretem, mikor a bolha köhög. (Nagy zaj.)

Elnök: Rendreutasítja Lengyelt.

Tisza: Ha magunk romboljuk le az alkotmányt —

Rákosi: Ilyen javaslatokkal!

Tisza: Ez a belső rothadás —

Zajos kiáltások a szélsőbaloldalon: Azt az!

Tisza: Ez a küzdelem a nemzet kincseért való lezserentebb küzdelem. (Viharos taps a jobbon.)

Kiáltások: Bizanti küzdelem.

Tisza: E küzdelemben egyesülni kellene minden pártnak. Meg van győződve, hogy az örvény szélére fogják vinni a nemzetet.

Rákosi Viktor: A tarpeji sziklához kell vinni az ilyen államférfiakat.

Tisza: Tekintsenek vissza a nemzet szomorú sorsára!

Kiáltások: Az Ocskayak és a Tiszák!

Tisza: Ne akarjuk új katasztrófa elő vinni a nemzetet. Síralmas és irtóztos volna, ha azt, amit apáink véres küzdelmek árán vívtak ki, mi a békében, iztonságban könnyelműen

elvesztegetnánk. Ez a tudat viszi őt ele és társait a küzdelemben a győzelem reményével.

A hatás.

A beszédet hosszú ideig viharos tapsal és percekig zúgó éje kísérette az egész jobboldal.

A baloldalon felhangzott a Búffy-obstrukcióból ismert H. ch! és hasonlóképpen percekig zúgott, de a többső oldal éljenriadalmát nem tudták elnyomni.

Az elnök erre szünetet adott és a képviselők kitódultak a folyosóra.

Ugron Gábor.

Szünet után

Ugron Gábor: Az elnök téved, az indítványt érdemben tárgyalni nem lehet, de az indítvány napirendre tűzéséről lehet beszélni s ő ezen a címen szólal fel. Kifogásolja a napirendre tűzést, mert a házszabályok szerint **csak az ülészak végén lehet ily indítványt tenni,** mikor a törvényjavaslatok már le vannak tárgyalva. Nem elég, ha a miniszter-elnök a törvényjavaslatokat az indítvány napirendre tűzése után viszavonja, mert az ujonczjavaslat vissza nem vonható, különben is a házszabályok szerint nem a törvényjavaslatok visszavonása, hanem **elintézése után** lehet csak házszabálymódosító indítványt benyújtani. Ha ez nem így volna, akkor a házszabálymódosító indítvány benyújtása igen alkalmas eszköz volna mindenféle zsarnokságra.

A miniszter-elnök indítványát napirendre tűzni és tárgyalni a házszabályok szerint lehetetlen. Különben is az indítványt a házszabályok formájában szerkesztve lehetett volna csak benyújtani s nem úgy, hogy egy mondatban 10—15 paragrafust is megváltoztatnak.

Ez lehet nagyon szellemes forma, de a törvényességgel nem egyezik. Ha a házszabályok módosítását erőszakos, fufingos és törvénytelen módon tervezik, akkor tapasztalni fogják, hogy mi önökkel szembe fogunk szállani. (Zajos taps a balon.)

Rátkay László röviden beszél az indítvány ellen, lehet, hogy a kormány ezt keresztül viszi, de keserű gyümölcsöt már nem ő fogja leszedni. (Tetszés a balon.)

Zichy Jenő precedenssel bizonyítja,

az ablakot. Végre megvirradt, a gép megállt: alhattam.

Junius 14. Nyolckor fölkeltem. A Baikal tóig közlekedő vonat félkilencor indulván, kedvem lett volna elutazni, de annyira törődöttnek éreztem magamat, hogy egy napot pihenésre szántam.

Reggeli után sétálni mentem a városba gyalog és egyedül. Az orosz-kinai bankelvével bementem tájékozást szerezni utam folytatásáról. A franciául folyékonyan beszélő hivatalnok megadott minden fölvilágosítást **Szretenszk** állomásig; adott oda ajánló levelet is franciául szintén beszélő barátja címére. Délben visszatértem szállómba.

Délután megnéztem néhány templomot; mind olyan, minőket Moszkvában láttam. Irkutszk fővárosa Szibériának; 'mellőzve részletes ismertetését, csak annyit jegyzek meg, hogy szép fekvése van a Baikal tóból jövő **Angora** egy könyökében. A széles Angorának vize meglepően tiszta a Volga, Ob és más orosz folyókéhoz képest.

A lengyel, orosz és szibériai házakat egymásra illesztett szálfákból építik; a gerendák végeit egymáshoz erősítik, a közöket pe-

dig betömik mohával, csepűvel. Város helyen ezeket a falakat eltüntetik festett deszkázattal, illetőleg vakolat alá. Az épületek alakja mindenütt egyforma.

Korán megvacsoráltam, hogy lefeküdjem. Keveset aludtam, mert fölöttem a villanyfejlesztő masina rákezdte a zakatolást.

Junius 15. Eltörődve keltem föl álmatlanul töltött éjszaka után. A vendéglő számlája 13 rubel volt. Hét órakor a vasúthoz hajtottam.

Szretenszk-ig 15 rubelt fizettem egy II. osztályú jegyért, melybe bele volt számítva az átkelés is a **Baikal** tavon. A félkilences vonat ma harmadfél órát késett.

A pályaház környékén kivándorló férfiak, nők és gyermekek ögyelegtek. Ezek az inséges alakok magokkal cipelik az ágyneműt, ruhát, edényt. Az éjt a pályaház körül töltötték, mert még néhány sátort nem bontottak szét. Egyik részök most megy Kelet-Szibériába, a másik pedig már jön onnan vissza.

Utazásom alatt úgy vettem észre, hogy a kivándorlási mozgalom igen erős Szibériában. Nagy csapatokkal találkoztam a vasutakon és az Amur folyón. Ezek a szegény emberek

szülőföldjökön nyomorogván, idegenben remélnék boldogulhatni. Néhány év múlva hiúnak bizonyulván reménységök, visszatérnek a szülőföldre, ahol legalább az ismerősök és rokonok segítenek rajtuk mitazt. Az elhagyott helyre más kivándorlók telepednek csalódni reményeikben.

Egyik kivándorló fejét a pályaház falának támasztva fekszik a földön; a 60 évesnek látszó férfi meghalt. A tiszti orvos és a rendőrség közege megvizsgálják a halottat, jegyzékbe veszik holmiját, talyigán elvitetik a tetemét.

A pályaház mellett levő téren látok egy csoport feyencet; a férfiak fejének egyik fele le van borotválva; a lábakon láncot viselnek; hogy a járás könnyebb legyen, a lánc a bőrővről lógó zsinegen függ. A férjeket nők és gyermekek kísérik. Szuronyos katonák fogják körül a csapatot.

Megismerkedtem a váróteremben egy német ural, akinek üzlete van **Wladivosztk**-ban; oroszul jól, franciául meglehetősen beszél. Házasodni volt Németországban; most viszi a menyecskét új otthonába. Szerencsés találkozás volt ez, mert a tengerig együtt utazunk.

(Vége.)

Telefon: 501. sz.

Festék-, lack- és kenczekereskedés!

644.

Csillag Ignác, Nagyvárad, Kossuth-utcza Mezey-ház

hol is minden e szakmába vágó cikkek a legolcsóbban szerezhetők be.

Borostyán-lack 1 kiló

I. kor. 2., II. 1-70, III. 150.

Esetek nagy rakta-ra.

Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek

Borostyán Sprit-lack

1 kilo korona 1-80.

hogyan indítvány csak az ülés végén tárgyalható.

Az **elnök** válaszolni akar Zichy beszédére. (Zaj.) Végül elnök kijelenti, hogy Zichy indítványát igenis tárgyalta Ház, de elvetette.

Személyes kérdések.

Pozsgay Miklós: Személyes kérdésben válaszol Tisza egy megjegyzésére; kijelenti, hogy Tisza személyét nem akarta sérteni; de amint családott Tisza egy kétes iparvállalatnál, melynél szintén garanciát kínált, úgy most is csalódhatik, mikor innitványát idehozta. (Károlyi György valamit közbeszólt.) Károlyi György gróf ur megjegyzésére az a felelete, hogy a Pozsgayak közül még senkit sem tettek kiskorúvá!

Rákosi Viktor: Ezzel ismét csizmadiát fogott Károlyi! (Döröltés!)

Tisza István gróf kijelenti, az Iparbank soha nem volt kétes vállalat s ő a részvényeseknek garanciát nem vállalt.

Lengyel Zoltán kijelenti, a visszavont törvényjavaslatokat magáévá teszi.

Tisza István gróf: A kormány javaslatait képviselő nem teheti magáévá.

A karsatról.

Tisza felszólalása alatt a II. emeletről egy hang lekiált:

— Eljen a függetlenségi párt! Eljen a magyar vezérnyelvi nyelv! Le a csirizkormányról!

Az illetőt eltávolították, átadták a rendőrségnek.

Ezután névszerinti szavazás, volt, amelyen a felett döntöttek, hogy Tisza indítványát napirendre tűzzék-e, vagy sem?

A japán-orosz háború.

Semmi hír. Kelet-Azsiában minden csendes. A harctérre japánok és oroszok egyaránt szállítják a csapatokat a döntő ütközethez, melyet a császár szeretné, ha sohasem történnék meg. Legalább arra vall az egyik távirat, mely a londoni orosz nagykövetség Pétervárra való utazásáról szól. A császár a japánokkal való konfliktusát, bár hír szerint Anglia sem vonakodnék a közvetítő szerepet a béke létrehozása érdekében elvállalni, — a hágai választott bíróság elé szeretné vinni. Ez a hír mindenesetre fontos, de eredménye aligha lesz, mivel a békebírási döntésének kieszközléséhez egy másik tényező is szükséges: Japánország; már pedig ez az eddig kivívott győzelmek után aligha kér annak ítéletéből.

A harctérről érkezett legújabb hírek a következők:

Wladiwostok.

Pétervár, márczius 8. Hivatalos jelentések is megerősítik, hogy a wladiwostoki hajóraj elhagyta a kikötőt. A wladiwostoki hajórajnak valószínűleg az a feladata, hogy a Csendes Óceánban elfogja azt a három csirkálót, amelyeket Japán Chiletől vásárolt.

Pétervár, márczius 9. (Hivatalos.) Alejejev helytartónak a császár Mukdenből márczius 8-áról kelt távirata a következőket tartalmazza:

Bátorodom felségednek e hó 6-iki ostrom részleteit tudomására juttatni. Délután 11 óra körül az ellenséges hajóhad elérte az Askold-sziget magasságát és menetirányát többször változtatva, Wladiwostok felé közeledett. Két csirkálójárat a sziget északi részében maradt, a többiek egymást követve az Uszuri-öböl mentén párhuzamosan vonultak a parttól 15 versztnyire. A hajóhad elérve a Szent József-ütegnek és Uszuriszkinnek magasságát, az említett rendben ez ütegek ellen fordult és két hajóból megkezdte a tüzelést nyilván vak töltés-

sel, hogy ágyúinkat a tüzelés viszonzására indítsa. 11 óra 34 perczkor a legelső hajó nyolcz versztnyi távolságból megkezdte a tüzelést. Erre az egész hajóraj elvonult a part mellett és a baloldali ágyúból tüzelt. Az ellenséges művelet végrehajtása közben ütegeink egyszer sem lőttek. A harmadik fordulat után, 2 óra 20 perczkor abbahagyta az ellenség a lövést és dél felé távozott, 10 mértföldnyire jobbra az Askold-szigettől. 5 óra 30 perczkor eltűnt a hajóhad a láthatáron. Összesen 200 lövést tett az ellenség anélkül, hogy eredményt ért volna el. Az erősséget és a sánczokat nem érte kár. A lövegek a városban és az erősség egyéb részeiben csak csekély kárt tettek. A helyőrség kedve kitűnő. Az ütegeknek előkészítése a legnagyobb rendben történt. E hó 7-én reggel 8 órakor újból megjelent az ellenséges hajóhad Wladiwostoknál. Bevonult az Uszuri-öbölbe, végigszólt a part mentén, majd pedig lövés nélkül visszatért a Camov-fok irányában, amelyet 4 óra 30 perczkor el is ért. A Palladikötő előtt irányt változtatott és déli irányban folytatta útját.

Békekilátások.

Pétervár, márczius 8. Beavatott helyről jeleltik: Benkendorff londoni orosz nagykövetség Pétervárra való utazása a béke érdekében történt. Benkendorff, akit Ramsdorff erőteljesen támogat, Anglia közvetítésével akarja a Japánnal való békét elérni. Ha Oroszország békét akar, Anglia ezt hamarosan kieszközli Japánnal. Anglia nem vonakodnék a közvetítő szerepét elvállalni, ha Oroszország eziránt hozzá fordulna.

A merész wladiwostoki parancsnok.

Berlin, márczius 8. Megerősítik a hírt, hogy Reizenstein wladiwostoki flottaparancsnok kint kalandoz három hadihajóval a nyílt tengeren, hogy a japánoknak a chilei kormánytól vásárolt három hadihajóját elfogja, illetve megsemmisítse. Tokióban már tudnak az orosz flotta e vállalkozásáról s erős tengeri haderő indult észak felé, hogy megütöközzék az orosz hajórajjal.

Kuopatkin terve.

Páris, márczius 9. Kuopatkin e hó 17-ig 220.000 főnyi sereget akar Mandzsuriaiban összpontosítani, hogy hadereje megfeleljen számra a japánoknak, aztán megkezdje kombinált akcióját. Kuopatkin nem fog kisebb ütközethez bocsátkozni, mert a japánok ezekben nagyon ügyesek.

A helyzet Port-Arturban.

Pétervár, márczius 9. Marsikov tábornok, Stösse tábornok utóda Port-Arturban, a szükségét szenvedő polgári lakosságot Port-Arturbanból Irkutskba küldte s a városban csak a kereskedők maradtak, akik a megdrágult cikkeket meg tudják fizetni.

A kikötő bejárata előtt hat japán torpedót láttak az éjszaka. A nép orosz csirkálójárat éjjel-nappal résen van.

Japánok partraszállása.

Pétervár, márczius 8. A koreai követ Gensanból kapott jelentések alapján beszéli, hogy a japánok folyvást szállítják csapataikat Gensan felé. Ezek a csapatszállítások a legnagyobb titokban éjszaka történnek s a japánok úgy tüntetik föl, mintha eleséget szállítanának. A japán csapatok aztán Pjong-Jang felé vonulnak.

A koreai lakosság ellenségesen viselkedik a japánok irányában, az oroszokat ellenben támogatják, valószínűleg azért, mert számra tulsúlyban vannak.

A mikádó és a koreai császár.

Tokió, márczius 9. Ito márki e hó 15-én innen Koreába utazik, hogy a koreai császárnak átadja a japáni császár sajátkezű levelét. Küldetésének célját, a legfelsőbb hivatalos köröket kivéve, senki sem tudja. A márkit a titkos tanács alelnöke és titkára kísérik koreai útjában.

A szárazföldi harctér.

Tokió, márczius 9. Az orosz lovas előőrsök, melyek az utolsó időben Kazán közelében bukkantak fel, lassan a Jalu folyam irányában vonulnak vissza. Megkezdtek a Szulból Vicsuba vezető vasut építését.

London, márcz. 9. A Times jelenti Tokióból:

Az oroszok Passiet-öböl felé dél felé masíroznak Santung irányában. A wladiwostoki hajóraj Korea északi partjánál tartózkodik, hogy a japánokat a partraszállásban megakadályozza.

Elkobzott lovak.

Berlin, márczius 9. A Berliner Tageblattnak jelenti Odesszából: Libanban a hatóság 600 lovat kobozott el, melyet angol kúpeczek vásároltak Déloroszországban, valószínűleg Japán számára.

Pétervárról jelenti: A császár megengedte Miklós görög hercegnek, hogy a keletázsiai háborúban résztvegyen.

Orosz katonák gyalázatossága.

London, márczius 9. Szulból jelenti: Tegnap egy csapat kozák támadta meg az északi határhoz közelfekvő Ka g koreai várost. Sok asszonyt meggyaláztak, azután meggyilkolták. A kozákok és a koreai katonák között harc fejlődött ki, melyben az utóbbiak vereséget szenvedtek. A kozákok minden élelmiszert elraboltak.

Gyűjtés egy orosz torpedóra.

Pétervár, márczius 8. Az itteni posta-és táviróhivatalnokok gyűjtést indítottak meg egy torpedónaszád beszerzésére, amelyet Telegraph-nak fognak elnevezni.

A letartóztatott prefektus.

Pétervár, márczius 8. Szulból jelenti: Az orosz csapatok ismét letartóztatták Mukden prefektusát.

Az oroszok fenyegetése.

London, márczius 9. A reggeli lapok jelenti Tokióból tegnapi kelettel: A pekingi orosz követ tudomására juttatta a kínai kormánynak, hogy ha nem ér véget ama lovas banditák pusztítása, kik a táviróhuzalokat átvágták és ha nem hagyják abba a mandusországi vasut pusztítását, Oroszország érvénytelennek tekinti Kína semlegességi nyilatkozatát.

Újabb tengeri csata.

London, márczius 9. A Daily Telegraph jelenti Tokióból e hó 7-éről: Az orosz wladiwostoki hajóhad nyílt tengeren van és hír szerint összeütközött a japáni hajóhaddal. Az ütközet eredményét még nem tudják.

UJDONSAGOK.

A Kath. Szabad Liceum.

Rendkívül érdekes estélye lesz ma a Katholikus Szabad Liceumnak. **Halász Gyula**, a kitűnő egyházi szónok fog ez alkalommal először fellépni a Kath. Szabad Liceumban, magas röptű, komoly konferencia-beszéddel. Ez a program pont lesz az estély központja, a melyhez még sorakoznak zene- és énekszámok, mind méltó kiegészítői Halász előadásának.

Az estély műsora a következő lesz:

1. a) **Liszt Ferencz:** II. magyar rapszódia; zongorán előadja **Dániel Lajos**.

b) **Chován Kálmán:** op. 4.; zongorán előadja **Dániel László és Dániel Lajos**.

2. **A golgotai trón,** előadja **Halász Gyula**.

3. Ária *Beethoven* »Krisztus az Olajfák hegyén« cz. oratoriumából; éneklő *Róssa* Ambrus, zongorán kíséri *Belesnay* Antal.

Az estély pontban este hat óra or kezdődik, a főgimnázium dísztermében. Az egyes számok alatt, úgy mint a multkor, a terem ajtai zárva lesznek.

TAJEKOZTATO.

Márcz 10. Kath. Szabad Liceum bőjti estélye.
Márcz 20. Szigligeti társaság felolvasó ülése.
Márcz 24. Kath. Szabad Liceum bőjti estélye.
Apr. 14. Kath. Szabad Liceum zárúnnepélye.
Prohászka Ottokár dr. szónoki beszédével (estély).
April. 15. Szigligeti társaság közgyűlése.

* A Szigligeti-Társaság felolvasó ülése. Vasárnaphoz egy hétre tanepélyes felolvasó-üléssel emlékezik meg a Szigligeti-társaság Szigligeti Ede 90. születésnapjáról. A fölötté érdekes és változatos műsorú matinén közreműködnek: *Rádl* Odón, *Kessler* Ede, dr. *Krüger* Aladár, *Kovács* József főhadnagy és *Palásthy* Marczel.

* A mentőintézmény létesítése. A mentőintézmény Nagyváradon már a közel jövőben megkezdí működését. A felszerelések nagy része megérkezett. *Köszeghy* József főmérnök, mint a kiküldött bizottság elnöke, jelentést tett a tanácshoz, hogy az alkoholtól elázott és undorítóan szennyes sérülteket nem kezelik a mentők, mert ezt nem tekintik feladatuknak. Az ilyen sérülteket eddig csavargók szállították a rendőrségre vagy a kórházba; a főmérnök azonban javasolja, hogy jövőben a rendőrségnél levő kétkerekű mentő-kocsit a két állandóan a kalmazott embert használjanak az ilyenek szállításához, akiket üres idejükben a város házában tisztogatással, fahordással stb. lehetne felhasználni, s mikor valakit szállítanak, mentő ruhát öltenének magukra. Beterjerzti továbbá a főmérnök a mentők szolgálatáról és működéséről készített szabályzatot. — A felszerelések tisztántartására, használati szerek beszerzésére, a mentők díjazására stb. azonban évi 865 korona szükséges, mivel a vörös kereszt csupán a mentőintézmény felszerelésére adta az 5000 koronát. Ennek a 800 koronának a kitalását kéri a főmérnök a városi tanácstól, azonban a főszámvéző nem látja eléggé indokolva a kiadást. Egy ilyen humanus intézmény fenntartásától olyan csekély összeget nem tagadhat meg a város, akkor, midőn a berendezés egész kiadását egy másik egyesület fedezi.

* Kossuth Lajos halálának évfordulója. A budapesti ifjuság márczius 20-án, Kossuth Lajos halálának 10-ik évfordulója alkalmából gyászúnnepélyt rendez. A rendezőség az ünnepélyre Nagyvárad városát is meghívta s kéri, hogy a törvényhatóság küldjön ez alkalomból koszorút Kossuth Lajos sírjára. A budapesti gyászúnnepélyt istentisztelettel kezdik s utána a Vigadóban emlékünnepély lesz; délután kivonulnak Kossuth sírjához, este pedig az ifjuság által készített Kossuth-serleget avatják fel. Felkéri egyúttal a rendezőség Nagyvárad város polgármesterét, hogy az évforduló alkalmából a törvényhatóság ünnepi közgyűlést tartson.

* A színház tűzbiztonsága. A rendőrfőkapitány kezdeményezésére nem régen tartott értekezleten kitént, hogy a nagyvárad Szigligeti-színház tűzbiztonsági tekintetben egyike az ország legjobban berendezett színházainak. Ennek dacára a város, az értekezleten felmerült javaslatokhoz képest, minden áldozatot meghoz, hogy okozza a színház tűzbiztonságát. A többi között

elrendelték a színház kapcsoló táblájának tűzmentes elzárókészülékkel leendő ellátását. Ennek költsége 340 korona. A főmérnök már megtette erre vonatkozó javaslatát.

* A kotyikleti birtok eladása. A Sztaroveszky gyermekkórház alapjának tulajdonában levő kotyikleti birtok eladását Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága elhatározta. Az árverésen *Kubik* Gyula és neje eddigi bérlők tették a legelőnyösebb ajánlatot, amennyiben 70,000 koronát ígérték a birtokért. A belügyminiszter tekintettel arra, hogy az eladás előnyösebb a kórház-alapra, mint a bérlés, a birtok eladását jóváhagyta.

* Aki kertjét szereti, szép virágokat és kitűnő konyhakerti terményeket akar, az fedezze magasztákságát *Mauthner* Odón cs. és kir. udvari magkereskedésében *Budapestben, Rottenbiller-utca 53.* A cég idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra mindenkinek ingyen küldi. Ezen árjegyzéke az általánosan ismert, világhírű, kitűnő magvakon kívül, még a különösen érdekes és meglepő konyhakerti- és virágoknak egész sorozatát is tartalmazza. 639.

* Halálozás. Ozv. Harnizs Gyuláné, szül. Nagy Terézia, valamint rokonai és jó barátai nevében, fájdalomtelt szívvel jelenti szeretett jó férjének Harnizs Gyulának f. hó 9-én déli 12 órakor, életének 76-ik. boldog házassága 10-ik évében, rövid, de súlyos szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. hó 11-én, d. u. 3 órakor fognak Hentes-utca 1. sz. háztól az ág. ev. egyház szeriartása szerint az újvárosi központi temetőben örök nyugalomra tételni. Mely vég-tisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívottak. Nagyvárad, 1904. márczius 9. Aldás és béke hamvaira!

x **Mozgó fényképek a „BIHAR” kávéház sörözőjében ma és minden este ünnep és vasárnap délután is 4-től 6 óráig.**

Kitűnő kávéházi ételek és italok pontos és figyelmes kiszolgálásáról gondoskodik **Gyárfás Pál**, tulajdonos. 634

x **Kovács L. és Társa** cég lapunk mai számában közölt hirdetésére tisztelettel hívjuk fel olvasóink szives figyelmét. — Egyszeri próbavásárlás elegendő arra, hogy ezen üzlet pontos kiszolgálásáról, áru jó minőségéről, valamint az árak rendkívüli olcsóságairól bárki meggyőződést szerezzen.

x Tisztelettel hívjuk fel lapunk olvasóinak szives figyelmét **Sz. KOCSIS JÁNOS** katonai, egyenruházati, férfi-szabó cég lapunk mai számában közölt hirdetésére. 606

x **Mindenkit** saját érdekében kérünk, hogy ha női és férfi ernyőben, továbbá női, férfi és gyermek harisnyában szükséglete van, annak beszerzése végett forduljon az **Amerikai Áruházhoz** Olaszi Fő-utca, a hol e cikkek mindenkit meglepő olcsó árban lesznek most nagy raktár végett árusítva. 61

x **Tudomásunkra jutott**, hogy **Czillér Imre** áruháza helyszűke miatt a női ruhakelme osztályt végleg feloszlatja, mely alkalomból az összes raktáron levő kelméit bevásárlási áron alul is eladás alá bocsájtja. Ezen kedvező alkalomra és a tuloldali hirdetésre felhívjuk olvasóink b. figyelmét.

x **A szász cseh Svájcz**, ezen természeti szépségeitől elragadó tája a földnek, az idén kényelmes és olcsó módon lesz megközelíthető, mert az Aussigban megtartandó iparkiallitás folytán különféle kéjvonatok — jelentékeny ármérsékléssel — fognak indítani. Aussig jelentékeny iparáról nevezetes s főleg az európai államok legnagyobb gyárainak egyike emelte annak hírnevét. A *Schicht* féle szappan- és gyertyagyár nemcsak az ó-, de az újvilágban is tért hódított gyártmányainak, mert ki nem ismerné a *Schicht* szappant? Aki már Aussigban van, nem fogja elmulasztani a szász-cseh Svájcz ezen legszebb és legkeresettebb helyét meglátogatni. 239.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

Csütörtök: Szegény Jonathán.

Péntek: Lili.

Szombat: Baba.

Vasárnap: Piros bugyelláris.

Bob herczeg jubileuma.

Huszonötödésör toppant a nagyvárad szinpadra a pajkos Bob urfi, Martos, Huszka és Bakonyi költői tehetségének szerencsés csillag alatt született költői alkotása. Nagy szó ez. Hét-nyolcz hónap alatt vidéki városban egy ilyen tiszta poétikus, a romantika ragyogásával ékeskedő darabot 25-ször adjanak elő; ez olyan eredmény, amely remén t ad a szebb jövőre. Mégis csak van islése a közönségnek.

Természetesen a jubileumot virágokkal ültük meg. Virágosó s négy hatalmas koszoru köszöntötte a belépő Bobot, *Haller* Irmát, a kinek ez legjobb szerepe. Játszott is, olyan jó kedvvel, érzéssel és lelkesedéssel, hogy csupa gyönyörűség volt nézni. A közönség ki nem fogyott a lelkesedésből s több tánczát megújráztatta.

Hasonló ünneplésben volt része *Parlagi* Kornéliának is. Mostanában jó darabig nem láttuk őt ebben a darabban s meglepetve tapasztaltuk, ez idő alatt mennyit haladt. Az I. felvonásbeli imát olyan remekül énekelte, annyi bensőséget és hajlékonyságot vitt énekébe, amennyit még tőle sem vártunk operettben. Egyáltalán minden énekszámra tökéletesedett.

A többi szereplő változatlanul megmaradt a régi jó alakítás mellett. A jubileum alkalmával kiadtak egy emlékfűzetet is a színészek, saját emléksoraik közt közölvén hirdetésekét és Bob herczeg strófáit. A Bobból vett strófkakon kívül a hirdetések is sikerültek. —r.

Küry-heccz. Még itt sincs Küry Klára, már is egy kis parázs heccz kerekedett a neve körül. A tegnapi színházi Bob-emlékalbumba eredetileg *Ruzsinszky* Ilona, a társulat kitűnő primadonnája is írt pár sort, a melyekben ismeretlenül is üdvözölte Bob herczegét, az agrár-operettet, mely az »első dőfést« adta meg Kürynek. Természetesen amint bizonyossá vált Küry érkezése, tegnap a már kinyomott példányokból *Ruzsinszky* Ilona sorait kivágtatták s így osztották szét. *Ruzsinszky* Ilona levélben kérdezte meg Küryt, van-e része ebben a dologban? mire Küry levélben azt írta: »Senki sem lehet velem szemben tapintatlan büntetlenül.« *Ruzsinszky* Ilonát e sorok még jobban felizzgatták s mint hírlík, a dolognak folytatása készült.

Lili. Holnap a *Lili*-ben, szombaton a *Baba* című szerepében és vasárnap *Katalin* Germaine hadnagy szerepében lép fel a vendégművész, mindíg bérlésüznetben, mérsékelt enmett helyárok mellett.

Küry Klára első fellépte. Ma kezd meg *Küry* Klára a nagyvárad színházban vendégszereplését és pedig mai első fellépte alkalmával színe körül *Szegény Jonathán*.

Színlelőadás a városi árvaház javára. Mától kezdve négy napon át ünnepi estéi vannak a Szigligeti-színháznak. *Küry* Klára, ki nemrég hagyta el a Népszínháznak számára csak sikert, dicsőséget termő deszkáit, jött el a mi fehér házuunkba, hogy négy estén át ragyogtassa fényes tehetségét városunk közönsége előtt. Ma este a »Szegény Jonathán«-ban lép föl a diva. A színház igazgatósága a mai előadás jövedelmét Nagyvárad város árvaházának javára ajánlotta fel s a vendégművész nem szívesen vall, hogy tekintettel a jótékony célra, ő is elengedte a város árvái javára föllépési tiszteletdíját. Tudjuk, hogy a kiváló művész fellépése alkalmából különben is nagy számban vesz részt a mai előadáson a közönség, azért mégis jónak látjuk a figyelmét külön is felhívni a mai előadásra, tekintettel az árvák érdekeire.

Igazságszolgáltatás.

35000 hold erdő eltelekkönyvezése.

— A nagyváradai g. kath. püspökség és a Bánffy-örökösök pöre. —

Evtizedekre nyulik vissza annak a nagyobb szabású birtoktulajdonosi pernek az előzménye, amely most már a befejezéshez közeledik.

Néhai *Olteanu* János nagyváradai gör. kath. püspök idejében az országos tagosításhoz a nagyváradai gör. kath. püspökség birtokából mintegy 35000 hold erdőseget és havasi legelőt átírtak báró *Bánffy* György kolozsmegyei birtokához. Az új tulajdonos körül is árkoita a tekintélyes nagyságu és eléggé értéke területet.

Csak jóval később, mikor a püspökség fát akart szállíttatni, vették észre a birtok eltelekkönyvezését. A kérdésbe beleszólt az akkori kultuszminiszter is, aki kijelentette, hogy e kérdésben csak a bíróság dönthet.

Az ügy ilyen stádiumában aztán elaludt vagy husz évig, míg néhai *Fáuel* Mihály püspök a birtokpárt megindította, illetve a kérdést feljuttotta.

A Bánffy-örökösök a per folyamán vitatták a gör. kath. püspökség jogát, részben elévülés címén, részben pedig arra hivatkozva, hogy a tagosítás alapján lett a birtok résztelekkönyvezve; — míg a püspökség kimutatta hogy az elévülés nem áll fent, mert a miniszter közbevetőleg határozott; — a 32 év nem is telt el s végül hivatkoztak arra is, hogy jól tudták, miszerint a birtok nem az ő tulajdonuk volt. A gör. kath. püspökség periratában hivatkozott arra is, hogy azt a nagy területrészt Magyarországnak meutik meg, mert az Erdélyvel fennálló unió esetleges változása esetén mint kolozsmegyei rész, Erdélyhez tartoznék.

Az első bíróság a püspökség javára döntött, míg a kir. tábla a keresetet elutasította s a Bánffy örökösök tulajdonául ítélte a birtokot. A kir. Curia azonban az elsőfoku bíróság ítéletét fogadta el s így a 35,000 hold a püspökségé maradt.

A gör. kath. püspöki uradalom nyomban megindította a kártérítési és birtokba helyezési pert.

A nagyváradai kir. törvényszék a Curia ítélete alapján a birtokbahelyezést elrendelte s *Kepes* L. Miklós kir. törvényszéki bíró lett kiküldve annak fogantatására, ami már meg is történt.

Tegnapelőtt pedig a kártérítési pert tárgyalta a kir. törvényszék s b. Bánffy örökösöit 30.00 korona megfizetésére ítélte.

TAVIRATOR.

Kilépések a szabadelvűpártból.

Budapest, március 9. (Saját tud. táv.) Tisza indítványa ismét meglazította a szabadelvűpártot. Ma három képviselő, *Györffy* Gyula, *Dessenffy* és *Blaskovits* Sándor jelentette be kilépését s megbízható értesülések szerint számos kilépés várható.

Meddő szavazás.

— A képviselőházból. —

Budapest, márc. 9. (Saj. tud. táv.) A névszerinti szavazásnál már a P. betűnél tartottak, mikor *Perczel* elnök ijedten veszi észre, hogy az egyik jegyző helyén nem ül senki. *Szóts* Pál, a ki az igen-nel szavazók számát jegyezte volna fel, nem volt a teremben.

Perczel ijedten jelenti a szavazás érvénytelenségét. Erre nagy kavarodás támadt, elnök a szavazás újra kezdését indítványozza. Az ellenzék tiltakozik ez ellen. *Perczel* Apponyitól kér tanácsot.

Végre az ülést pár percze felfüggeszti. Szünet után új szavazást rendel el, melyet holnapra halasztottak s ezzel az ülés véget ért.

Vitarendező bizottságok.

Budapest, márc. 9. (Saj. tud. távir.) A függetlenségi párt mai értekezletén megbeszéltek a harcz módozatait, elhatározták a vitarendező bizottság kiküldését. *Polonyi* szükségesnek tartja a könyörtelen harcot úgy az indítványok, mint Tisza személye ellen. *Bakonyi* csatlakozik e nézethez s a vitarendező bizottság megválasztását indítványozza. *Benedek* János és *Szathmáry* Mór felszólalása után *Thaly* Kálmán határozatilag kimondotta a vitarendező bizottság kiküldését s tagjaiul Kubinyit, Tóth Járóst és Leszkayt választották meg.

Budapest, márc. 9. (Saját tud. táv.) A néppárt értekezletén is kimondták határozatilag a kimélelben harcz megkezdését s a vitarendező bizottság kiküldését.

A közbeszóló.

Budapest, március 9. (Saját tud. táv.) A képviselőház mai ülése a történeti közbeszólás nagy kavarodást okozott. A közbeszólót a háznagyi hivatalba vezetőék által igazolta magát, *Sipos* János kolozsvári háztulajdonos.

A japánok újabb diadala.

London, márc. 9. (Saját tud. táv.) Tokióból táviratozzák, hogy a wladivosz-toki hajóhad nyílt tengeren megütközött a japán flottával s a japánok az összes orosz hajókat harczképtelenné tették. Részben elfogták, részben pedig hasznavehetetlenekké tették.

London, márc. 1. (Saj. tud. táv.) Port-Arthurt teng. eifelől az aknahálózat védi, de a szárazföldön a japán ütegek már tarthatatlanná lötték a várost.

London, márc. 9. (Saj. tud. táv.) *Mukdenből* az oroszok *Karbinba* tették át a főhadiszállást.

Hivatalos árfolyamok

budapesti áru- és értéktőzsdén 1904. márc. 9-én.

Magyar aranyjárdék 4...	117.—
Magyar koronajárdék	96.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2	88.75
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2	98.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.50

Italmérségi jog megváltási kötvény	204.—
Horváth szlavin földtehermentesítési kötvény	162
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	99.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	00.
Oszták járadék papírban	118.—
Oszták járadék papírban	194.—
Oszták járadék aranyban	150.50
Oszták korona járadék	151.
Oszták államsorsjegyek	16.08
Oszták magyar bank részvény	737.50
Magyar hitelbankrészvény	628.50
Oszták hitelintézet részvény	629.—
Párisi vista	19.8
29 frankos arany (Napoleon'or)	117.47
Németbirodalmi márka	240.30
Londoni vista	54.47
20 márkás arany	23.49

Dr. VUCSKIOS GYULA.

Friedl és Jörös

fűszer-, csemege-, bor-, és déligyümölcs kereskedése
Nagyvárad, Szt. László-tér, Kert- és Beöthy
Ödön-u. sarkán.

Van szerencsénk a t. közönség tudomására hozni, hogy mult évi termésű **vadkerti** kiváló finom zamatu **BORAINKAT** eladásra becsajjtjuk.
1 literes palack ára 64 fillér, nagyvárad vidéki ó-bor 1 literes palack 80 fillér. 5 liter rendelé-nél úgy telefon útján, mint személyes rendelésre a város bármely részére házhoz szállítjuk.

Bőjti-idényre.

Halkonzervek: olajos és páczolt, osseé, rohl, bismark, filét, háring, páczolt angolna, sardínia, tengerirák, halikra, (caviár) stb.

Sajtok: ementhali, groyi, trappista, parmasán, strachino, camembert, sa vári-romatour, fogarasi-csemege, imperial, lipiai és friss csemege székely-turó stb.

ALMA, többféle, nemes és kiváló finom zamatu, bármily nagy mennyiségben; kilója 48, 72, 80 fillér és 1 korona.

Malaga-szőlő: fél kilogrammos doboz 1 K 20 f. Kilója 2 K 40 f.

Mindenemü déligyümölcsök és befőttek

Pusztá fancieskai tea vaj naponta friss 1/4 kgr. 70 fillér.

Különlegességek: Scharf-féle élesztő nélküli, egészségi „Kuglóf”-liszt ermekkel és díszkevelekkel kitüntetve. Finom kuglóf, gyorsütemények és torták készítéséhez 1 csomag használati utasítás-sal 50 fillér.

Fűszerárakat elsőrendű minőségben a legolcsóbb áron, pontos kiszolgálás mellett

Számos megrendelést kérve vagyunk

659

kiváló tisztelettel

Friedl és Jörös.

Telefon: 257.

Sz. KOCSIS JÁNOS

férfi-szabó üzlete

NAGYVÁRAD, Szent László-tér, a „Sas” kávéház mellett

Megérkeztek

a hazai angol és francia tavaszi szöveteim a legnagyobb választékban, melyekből **jutányos árakért** a legújabb divat szerinti uri ruhákkal szolgálok.

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, katonai és polgári szabó

254.—1904. sz.

Árverési hirdetemény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad vidéki kir. járásbíróságnak 1903. évi V. 915/1. számú végzése folytán dr. Szabó György ügyvéd által képviselt Bogdán Andor és neje nagyvárad-i lakos felperes részére *Moldován Mihály és neje Rojli lakos* alperesek ellen 2800 kor. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperesektől lefoglalt és 2019 koronára becsült ingóságokra nagyvárad-vidéki kir. járásbíróság 1904. V. 176. 4. számú végzésével az árverés elrendeltétvén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperesek lakásán Rojt községben leendő megtartására határidőtől 1904. évi márczius hó 15-ik napján délután 3 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt vetőgég, rosta, szecsavágó, szán, tőzegvágó, ekék, borona, körfűrész, disznó-ól, tengeri-góré, buza, tengeri, sertések, pulykák, libák, őszök, lovak, szekér, takarmány s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldött-nél vagy írásban, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő hirdeteménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik.

Kelt Nagyváradon, 1904. évi február hó 24-ik napján.

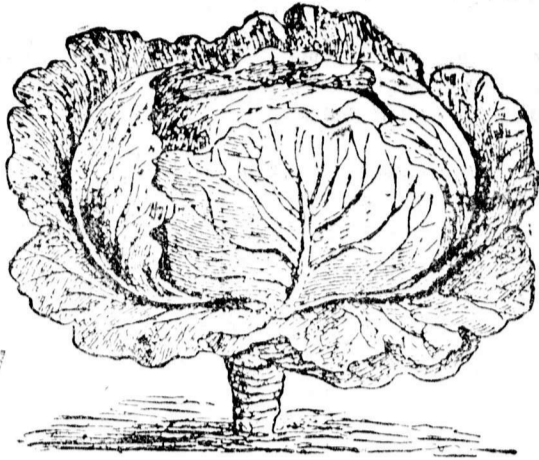
Bosnyák Gergely,

kir. bir. végrehajtó.

671

Alapított: 1850.

Képes árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Alapított: 1850.

Vidék megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesítenek.

Van szerencsém a nagyérdemű gazdaközönségnek ajánlani **legkitünőbb MAGVAIMAT.**

Valódi eredeti kitüntetett **takarmányrépa-fajokat.**

Valódi Oberendorfi, kerek, sárga; **Mammuth óriás**, vörös, **Eckendorfi**, **Olajbogyó**; **Palaczk alaku**, hosszú.

Államilag vizsgált, arankamentes francia és magyar luczerna, stíriai vörös lóhere,

Pázsit díszfü-vegyülék.

Angol perje, muhar, bükköny, paprika-köles, gomborka, len- és kendermag.

Különféle gazdasági **MAGVAK**. A legjobb konyhakerti virágmagvak és gumók.

A t. gazdaközönség becses megrendeléseit legnagyobb készséggel várva, maradok kiváló tiszteléssel

Dell'Orto Károly Nagyvárad, Szent László-tér.

Berendezés eladó!

E héten eladásra kerülnek

ruhaszövetek 120 cm. szélességben,
méterenkint 22 kr.-tól feljebb.

Pongis-selymek 53 kr.-tól feljebb.

Hatóságilag végeladás

engedélyezett mert az üzlet teljesen feloszlik

Kovács L. és Társánál Zöldfa-utcza.

Üzlethelyiség, lakás kiadó!

Hajnal Ferencz

fűszer-, csemege-, bor-, déligyümölcs- és vadaskereskedése
NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,
 Széchenyi-szállóval szemben.

Van szerencsém b. tudomásra hozni, hogy a
puszta-fancsikai TEA-VAJ
 kizárólagos egyedüli elárúsítását átvettem.

A nagyérdemű közönségnek kényelméhez alkalmazkodva a szükséglethez képest a vajtermék előállítható mennyiségét akként osztottam be, hogy a szállítástól kifolyólag akadály ne származzék, a napontai szükségleteket kielégítőleg bármikor megelőzőleg is a rendelvényekre előjegyzéseket veszek föl.

Folyton frissen lótt vadak kaphatók.

Mindennemű **halak, conservék, teák, rumok, teásítványok,** bel- és külföldi

gyógy- és aszali borok,

magyar és francia pezsgők és cognacok.
AUBETIN & Cie. francia pezsgő és a világhírű

Előpataki gyógyviz

főraktára Bihar, Békés és Szilágymegyék részére.

Nagy raktár **sajtók, turók, prágai sódar és hideg felvágottakból.**

Naponta friss teavaj.

Vidéki megrendeléseknél csomagolás és vasúthoz szállítás teljesen díjtalanul eszközöltetik.

Számos megrendelést kérve, maradok

kiváló tisztelettel

HAJNAL FERENCZ.

Ujdonság! Oszy Sándor. Verscezi Must-kolbász 1 drb 85 kr. Ujdonság! Udv. czukr. mignon különlegességei.

Ujdonság! Mezey Pál-Ball bombái a legkínálóbb górmánd csemege 1 darab 15 kr. oskolás

Schicht-szappan

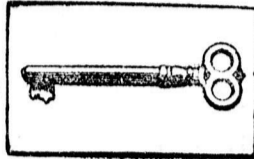
„szarvas“

vagy

„kulcs“

Jegygyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!!! **Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht“ névvel és a fenti védjegyek egyikkével legyen ellátva.** !!!

A jó munka a legjobb reklám.

Ki javítja meg olyan bámulatos olcsón és pontosan az óráját, mint

Freund Benjamin.

Miért? Mert a legjobb gépekkel és munkaerőkkel van ellátva. Ékszer vagy órát csak

Freund Benjaminsnál

vásárolhat legolcsóbban, miért? mert kis hásszonnal is megelégszik.

Fél árban kínál szemüveget, hő- és lázmérőket, azt is csak

Freund Benjaminsnál.

Miért mert megvett potom árért egy egész raktárt.

Van-e törött vagy ócska arany és ezüst eladó vagy cserébe akar.

Freund Benjaminsnál

értékesítheti legjobban. Ékszer javítást hallatlan olcsóért eszközöl.

Ki nem tudja, hogy hol lakik az a

Freund Benjamin,

mű-órás, ékszerész és látszerész, az figyelje meg

Nagyvárad, Fő-utcza, Széchenyi-szálló épületében.

Kirakataim árjegyzésére felhívom a n. é. közönség figyelmét.

Minden szerda és szombat délután maradékok olcsó eladása.

Alkalmi értesítés!!

Helyszüke miatt az összes raktáron levő **NŐI RUHA-SZÖVETEK**

bevásárlási áron alul is eladatnak,

valamint az összes futó, ebédlő és szalon **szőnyegek**

120 cm. széles divat-kamgarn	most — frt 75 kr., eddig 1 frt 10 kr.
120 cm. » sima atlasz-kamgarn	» — » 80 » » 1 » 40 »
120 cm. » divat-kamgarn	» — » 95 » » 1 » 50 »
120 cm. » »	» 1 » 20 » » 2 » — »
140 cm. » »	» 1 » 30 » » 3 » — »

Francia delainek már 41 krért. Batistok, Zephirek és Cretonok 14 krtól feljebb.

A LEGDIVATOSABB BLOUS-SELYMEK 1 KORONÁÉRT.

Kész női blousok, leányka- és fiu-ruhák minden elfogadható áron eladatnak.

Nem kiselejtezett, hanem egészen új és divatos áruk kerülnek eladás alá, az áruk olcsóságáról bárki meggyőződést szerezhet. — Tisztelettel

Olaszi, Fő-utcza **Czillér Imre** divataruháza.

Telefonszám: 232.

Telefonszám: 232.

A híres temesvári bőrkeptyük gyári raktára.

Fegyház-kötött H A R I S N Y Á K.